

Kris ja Kris II. 2016. Akrüül ja õli lõuendil

„Kris ja Kris II“ on parempoolne osa Tiit Pääsukese õli- ja akrüülvärvidega maalitud kaheosalisest maalist. Teos valmis 2016. aastal Tiit Pääsukese ja Kris Lemsalu ühisnäituse jaoks, mis toimus Tallinna Kunstihoones. Maalid „Kris ja Kris I“ ning „Kris ja Kris II“ on ühesuurused. Maalidel kujutatud objektid asuvad peaaegu peegelpildis ja on suures kontrastis kollase tagapõhjaga. Kahte maali võib vaadelda nii üheskoos kaksikmaalina kui ka eraldi kunstiteostena.

90 cm kõrget ja 77 cm laia maali „Kris ja Kris II“ ümbritseb poole sentimeetri laiune külgedelt laiguliseks värvitud puitraam. Maali aluspinda on jätkatud alt ja paremalt 16 cm laiuste ribadega. Maali alumisse paremasse nurka on lisatud samade mõõtmetega ruudukujuline tükk. Ühenduskohtade vaod, mis paistavad kohati läbi paksu värvikihi, on teose arvestatav kunstiline osa.

Tiit Pääsukese maalil „Kris ja Kris II“ on kujutatud erkkollasel tagapõhjal noore naise püstist roosas riietuses ülakeha vasakul ja suurt valget kajaka kontuuri tema kohal. Naise ülakeha on otse ja toetub küünarnukkidest kõverdatud kätele. Tema ülejäänud keha paremal maali alumises osas meenutab lamavat hallikasvalget looma. Maali mõtteline püstine keskjoon on looma seljal kohas, kus seljajoon hakkab vasakule üles tõusma. Naise nägu ja juuksed on maalitud detailideni, ülejäänud osa maalist on lihtsustatud ja skemaatiline. Pilk peatub esmalt grotesksel punasel laialiaetud värvilaigul, mis on suu asemel, ja süsimustadel külgedele ahenevatel tilgakujulistel kulmuldel. Naise nägu on sügavkollase taustaga kõige suuremas kontrastis. Naine lebab värvilisel triibulisel alusel.

Naise ja kajaka kehaasend on diagonaalsuunaline: vasakult ülevalt alla paremale. Nende kohale jääb vähem kui pool maalist. Naise veidi nõgus seljajoon kaardub paremal maali servas kumeralt alla. Kajaka selg on samuti kumer. Naise lamav loomakeha ulatub maali püstisel keskjoonel ühe kolmandikuni maalipinnast. Kajaka seljajoon maali teisel kolmandikul on naise pealaega samal kõrgusel.

Püstisest naisekujust vasakule jääb veidi vaba ruumi. Naise pea kohal on ruumi veidi vähem kui veerand maali kõrgusest ja poole sellest täidab kajaka pea. Kajaka piirjooned naise kohal on joonistatud peene musta joonega, millele on tõmmatud valget ja helehalli. Joon kumab kohati värvi alt läbi. Vaid noka otsas on must laik, mis ulatub vasaku serva lähedale. Kajaka rinnakuosa ei paista, see jääb naise pea taha. Linnu saba on maalitud musta joonega ning kaardub kumeralt paremale alla naise valgele kehale. Linnu keha katavad kollaste laiade horisontaalsete mitmekihiliste pintslilöökide tõmbed veidi heledamal kollasel aluspinnal. Kuigi lind ja lindu ümbritsev tagapõhi on peaaegu sama tooni kollane, eristub lind foonist tänu kontuurile selgelt.

Naise nägu on vaataja poole otse, pilk suunatud üle vaataja pea. Heleda ihu värvi ja korrapäraste joontega nägu ümbritsevad kollakasblondid juuksed. Pealael turritavad need igas suunas väikeste segamini salkudena. Salkude alumised pooled on varjus ning maalitud

pruunide väga peente katkendlike triipude ja hajuvate laikudena. Juuksed langevad paremal pool üle kõrge otsmiku paralleelsete triipudena diagonaalselt paremale kuni kulmudeni. Vasakul on blondid kollase, roheka ja roosaka varjundiga sirged juuksed heidetud kerge kaarega üle vasaku kõrva nii, et kõrvalest paistab. Õlani ulatuvatele juustele on kolme kumera triibuga tõmmatud heledamat helki.

Tähelepanuväärsed on naise süsimustad kulmud, roosakaspunased põsed ja suur kiiskavpunane värviplekk suu asemel. Kareda servaga sirged kulmud on nagu sõega tõmmatud. Ninajuure lähedal on need ümara otsaga ja laiad, muutudes meeleskohtade suunas järjest kitsamaks. Keskmise suurusega hallid kummaliselt kumavad silmad on sinise ja valge läikega, sirge nina on keskmise suurusega. Pösesarnadele on diagonaalselt suunaga sissepoole alla tõmmatud piklikud roosakaspunased laigud. Vasakpoolne põsk on roosam, parempoolne punasem. Suu asemel on suur tulipunane karedaservaline laialiaetud värvilaik nagu kajaka karje. Punane külgedele ahenev laik on loomulikust suu suurusest poole kõrgem ja laiem.

Paremalt põse kõrvalt langeb ümber naise kaela valge salli moodi kangas. Lõua all on ka maali horisontaalne kese. Paksult ja krobeliselt maalile kantud valge värv on kokku surutud ja jätkub poolviltu mööda paremat õlga. Parempoolse käe taga laieneb värvipind hallikasvalgena üle kogu tagakeha. Hallikal kehal on neli valget püstitriipu. Valge ebaühtlane kare joon piki selga toonitab selja sirget kuju.

Naine kannab pikkade käistega lihtsat roosat pluusi, mille kaelus on salli varjus. Ta toetub küünarnukkidest horisontaalselt vasakule kõverdatud kätele. Vasakpoolne käsi on pealpool suunaga maalist välja. Käised on markeeritud salatiroheliste joontega ja parempoolse käe laba heledama roosa laiguga maali vasaku serva lähedal.

Naise all vasakul on katkendlike horisontaalsete musta-, roheline-, roosa- ja oranžikirjute triipudega pind. Triipudel puudub kindel asetus. Paremal pool on triibud püstised ja tunduvat laiemad. Peaaegu ühtlased jooned ulatuvad maali paremast servast kuni pooleni heledast kehast, varjates osaliselt aluspinna lisamisest jäänud vaod. Vasakult alates on kollaste joontega vaheldumisi roosa, roosakasoranž, must ja sinine. Paremas servas koosneb intensiivne sinine joon kahest püstisest kohakuti osast, seejärel on servas veel üks valge triip.

Tagapõhja kollane on maali keskel intensiivsem, külgedel beežikam ja rohkem ookri tooni. Värvikihi paksus on ebaühtlane. Õhem kiht on naisest vasakul maali servas. Eriti paksult on kaetud vertikaalne aluspinna jätkamise joon paremal, kus on mööda kogu ühendusjoont joonega risti üksteisele laotud laia pintsli jäljed. Selle paksu värvikihi vasak serv on üsna järsk ja ebaühtlane.

Maali vasakus alumises nurgas rohelistel ja mustadel triipudel on väikese musta ringi sees mustad trükitähed TP.

Tiit Pääsuke on öelnud: „Võtsin endale vabaduse mängida oma maalimänge. Ja nagu ikka, ka seekord mind ei huvitanud klassikaline karakterportree, vaid võimalus kasutada modelli kui

näitlejat oma lavastuses. Seda enam, et ka modell (kui näitleja) võtab endale järjest uusi rolle ja lavastab ennast ise. Ma ei teagi, kuidas Kris tegelikult välja näeb.“

Tõnis Saadoja jutustab:

„Kui viimati Tiit Pääsukese maali ees seisatasin, siis tabasin end mõttelt, et see on muuhulgas ka nagu film, mis avab end protsessis. Kõiki nüansse algul ei näe, kuid ajapikku joonistuvad need välja. Ma imestan alati, kuidas Pääsukesel maalides nii palju mõtteid tekib. Keskse kujundi kõrval toimub pildi igas punktis tõepoolest midagi veel: mingid detailid, abstraktsed värvimängud, mingid märdumised, mingid varjud, mingid... Pääsukesele tunnuslikud nüansid, harmooniad, otsingud, talle eriomaselt rikastatud pildipind.“